

A **Határon túli magyar sajtó** címmel regionális konferenciát szervezett a miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár. A konferencia ötletét az adta, amint arról a vendéglátó-konferenciaszervező könyvtár igazgatója, *dr. Környey Lászlóné* beszámolt, hogy a kapcsolatok Miskolcon a határon túli magyarokkal amúgyis állandók és erősek, ám a spontaneitásnak messzemenően kitertek. E kapcsolatokból fényesen kiderült, hogy szükség van egy olyan lépésre, amely szorosabbra fűzi a személyes, az információs és a gyakorlati együttműködést. A pozitív – baráti, kollegiális – indíciúkon túl negatív jelek is kikényszerítik mintegy ezt a lépést. Mindenekelőtt az, hogy a határon túli sajtótermékek egy jelentős része el sem jut hazánkba, új lapokról nem szerzünk tudomást, szerkesztő-, főszerkesztő- és koncepcióváltásokról nem is szólva. A konferencia tehát azt a célt szolgálta, hogy közelebb hozza egymáshoz az érdekelteket, a határon túli magyar sajtó régióba eső képviselőit és a hazai szakembereket.

Hogy a határon túli sajtóról nyújtott információ teljesebb és – szó szerint – kézzelfoghatóbb legyen, a konferencia keretén belül egy remek kiállítás megnyitására is sor került. Az észak- és kelet-magyarországi régió könyvtárosai jószereivel minden olyan sajtóterméket, lapot, folyóiratot, magazint saját szemükkel láthattak, amelyek Kelet-Szlovákiában, a Kárpátalján és az Észak-Kelet-Magyarországgal szomszédos erdélyi régióban megjelennek. *Kiss Gy. Csaba*, a Közép-Európa Intézet igazgatója, aki a konferencia második napjának főelőadója volt, és kétségtől az egyik

legkiválóbb szakértője – többek közt – a határon túli magyar sajtónak is, nem restellte bevallani, hogy a kiállításon számos, számára ismeretlen lappal találkozott.

A kiállítást, és ezzel az egész konferenciát *Szabó György*, a Megyei Közgyűlés elnöke nyitotta meg, hangsúlyozva a regionális együttműködésben Miskolc kezdeményező és további feladatokat is szívesen vállaló szerepét. A meghívott határon túli vendégek – csak utalásképp hivatkozunk arra, hogy többek közt megjelent Kelet-Szlovákiából a *Bódvavölgye*, az *Ungi Táj*, a *Mécsvilág*, a *Bodrogközi Hírnök*, a *Gömöri Hírlap*, a *Tornalja és Vidéke*, az *Új Zemplén*, az *Új Szó*, a *Keleti Napló*, a *Domino*, Kárpátaljáról a *Kárpátalja*, a *Kárpáti Igaz Szó*, a *Pánsíp*, a *Tárogató*, a *Beregi Hírlap*, Erdélyből a *Magyar Szó*, az *Erdélyi Napló*, a *Szatmári Friss Újság*, a *Bányavidéki Új Szó*, a *Helikon*, a *Keresztény Szó*, a *Művelődés*, a *Családi Tükör* stb. főszerkesztője, illetve szerkesztője, valamint számos munkatársa – örömmel ismerkedtek nemcsak a magyarországi résztvevőkkel, de – sok esetben – egymással is.

Az első napon az igazi tanácskozást *Környey Lászlóné* vezényelte le. Előadást tartott *Kovács Ilona*, az OSZK Hungarica-Dokumentációs Osztályának vezetője, majd a határon túli sajtó képviselői mutatkoztak be, számoltak be munkájukról, terveikről, gondjaikról. Az előadó is, a konferencián részt vett *Karajos Kinga*, az OSZK Gyarapítási Osztályának munkatársa is szólott arról, hogy milyen lépések lennének kívánatosak az irányban, hogy legalább az OSZK

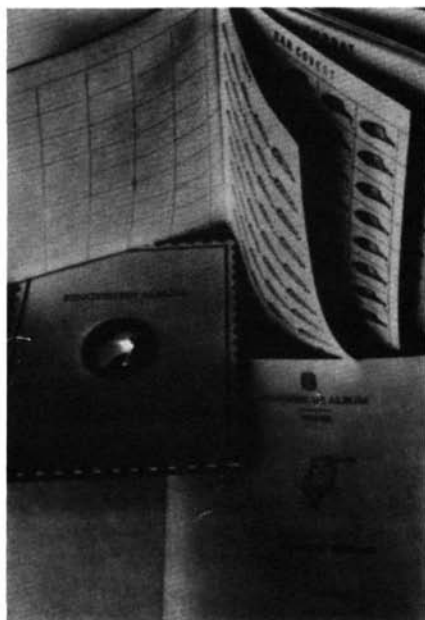
rendszeresen hozzájuthasson a határon túli magyar sajtó termékeihez. A második napon a fő előadó, mint már említettük, *Kiss Gy. Csaba* volt. Ő a regionális kommunikáció kérdéseiről adott elő. Előadása, amely egyúttal párbeszéd is volt a jelenlevőkkel, számos új fogalmat, fölötte bonyolulttá vált viszonyok új kategoriális megnevezését javasolta. Megkülönböztetései pl. provincia és régió, nemzetállami és regionális gondolat stb. közt, nyilvánvalóan tartósan átmennek majd a Közép-Kelet Európai kisebbségekkel, kisebbségi kapcsolatokkal stb. foglalkozó eszmélkedésekbe, kutatásokba és a mindennapok szóhasználatába is. Alapgondolatára, mely szerint francia értelemben vett nemzetállamokról a mi térségünkben nem lehet beszélni, ilyenre törekedni pedig egyenesen veszélyes anakronizmus, a hozzászólók számos megerősítő motívumot hoztak fel. *Csorba Csaba*, a nap második előadója fél órába sűrítetten sajátos magyar történelmet vázolt fel. Egy, a nemzetiségek, a kisebbségek, a régiók és regionális kultúrák szempontjából megírandó új magyar történelem vázlatát nyújtotta. Őt követően a határon túli magyar sajtóról nyújtottak átfogó, részletező képet a téma legjobb ismerői: a kárpátaljai magyar sajtóról *Dupka György*, képviselő és az Intermix Kiadó vezetője, *Gyöngyösi Gábor* újságíró, az *Észak-Magyarország* munkatársa és *Gál Sándor*, a *Keleti Napló* főszerkesztője, „másodállásban” az egyik legjobb szlovákiai magyar költő.

A konferencia harmadik napja már a szabad eszmecserék, baráti beszélgetések, a kirándulás és a poharazgatások napja volt, ám mielőtt még erre sor került volna, a résztvevők megfogalmaztak egy közös dokumentumot, amely – talán – lehetővé teszi az MKM Nemzetiségi Főosztálya számára, hogy a miskolci példa ne maradjon elszigetelt, egyedi esemény.

A Fővárosi Pedagógiai Intézet és a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Könyvtárostanárok Szervezete sajtótájékoztatót tartott 1993. június 28-án. A résztvevők információkat kaphattak az iskolai könyvtárak helyéről, szerepéről az oktatásban és az iskolában, a Nyári Akadémia programjáról és célkitűzéseiről, valamint a határonkon túli iskolai könyvtárakkal, könyvtárosokkal való szakmai kapcsolatokról. A fenti témákról, problémákról, a Nyári Akadémia programjáról lapunk e számában *Dán Krisztina* ad részletes beszámolót. A *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros* júniusi számában közölt *Dán Krisztina* cikk (*Iskolai könyvtáraink a 203/1986-os Fejlesztési Útmutató tükrében, Gondolatok 1993-ban*) a Nyári Akadémia egyik legfontosabb dokumentuma volt, erről a cikk és a beszámoló szerzője „megfeledezett”.

A TEMPUS-program zárószimpóziuma. Az ELTE Bölcsészettudományi Karának Könyvtártudományi-Informatikai Tanszéke és Tanárképző Főiskolai Karának Könyvtári Tanszéke németországi és hollandiai TEMPUS-partnereivel, a hannoveri szakfőiskola könyvtárügyi, informatikai és dokumentációs szakrészlegével és a deventeri szakfőiskola könyvtárügyi, dokumentációs és informatikai szakrészlegével közösen rendezte meg június 17-én hároméves TEMPUS-együttműködésének zárószimpóziumát. A TEMPUS-kapcsolatban résztvevő intézmények tanárai, munkatársai előadások során számoltak be az együttműködés formájáról, jellegéről, a magyar könyvtáros- és informatikusok képzés korszerűsítését szolgáló sokoldalú tartalmi, módszertani, technikai eredményeiről.

Dr. Fülöp Géza tanszékvezető megnyitója után *Horánszky Ferenc* prodékán és *Cseresznyés László* főigazgató tolmácsolta az ELTE rektorának és a Bölcsészettudományi Kar

Hans Waanders (Hollandia)

dékánjának üdvözlő szavait, Dr. Fülöp Géza arra a nemrég elhunyt *Szepesváry Tamás*ra emlékezett, akinek oroszlánrésze volt abban, hogy a hannoveri és deventeri kollégákkal a TEMPUS-együttműködés létrejött. *Németh Attila*, a TEMPUS Magyarországi Irodájának igazgatóhelyettese számolt be a TEMPUS-program magyarországi első három évének eredményeiről a felsőoktatás-fejlesztésben. Ezután *dr. Peter Blumendorf*, a hannoveri szakfőiskola professzora, a Könyvtártudományi-Informatikai Tanszék TEMPUS-projektjének a vezetője tartott előadást „Három év a TEMPUS-szal az ELTE-ért” címmel. A TEMPUS-szal elért eredményeket foglalta össze dr. Fülöp Géza tanszékvezető (ELTE BTK) és *dr. Szabó Sándor* tanszékvezető (ELTE TFK). *Dr. Darányi Sándor* adjunktus (ELTE BTK) a tanszéki infrastruktúrájának a TEMPUS segítségével elvégzett korszerűsítéséről beszélt.

A szimpózium délutáni programját *dr. Vásárhelyi Pál*, a Budapesti Műszaki Egyetem Könyvtárának és Információs Központjának főigazgatója nyitotta meg „A modern technológiával való oktatás hasznosítási lehetőségei magyar egyetemi könyvtárakban” című előadásával. *Dr. Hans-Peter Schramm*, a hannoveri főiskola tanára „A régi könyvállományok kezelése számítógépes technikával” címmel tartott előadást. A deventeri szakfőiskola docenseinek (*Adriaan Bargeve* és *Roel Rietberg*) „Gazdasági információ; információs szakemberek a gazdaság számára” című előadását követően *dr. Pálvölgyi Mihály*, a szombathelyi Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola docense beszélt az információs technika és a könyvtárosképzés kapcsolatáról.

A tanácskozás záróelőadását dr. Fülöp Géza tartotta „Hogyan tovább – TEMPUS nélkül?” címmel. Ezután a meghívottak megtekintették a könyvtáros tanszék számítógépes laboratóriumát.

Program a pedagógusképzés megújításáért címmel jelent meg egy csaknem vaskos könyv a Kölcsey Ferenc Tanítóképző Főiskola Olvasáspedagógiai Körének kiadásában. A kötet korántsem egy a mindenféle többekévébő hasznos vagy haszontalan, de becsülendő pedagógiai-olvasási-tanítóképzési stb. kiadványok sorában. Szerény külseje ellenére alapvető szakkönyv, amelynek jól kijelölt-meghatározott tárgya van (Olvasótábori projektek a tanítóképzésben – amint az alcím is mondja), szerzői pedig már maguk is garantálják, hogy ezúttal valóban a legfontosabb kérdésekről esik szó a tárgykörön belül, ráadásul úgy, hogy az szinte közvetlenül is felhasználható tapasztalatokat közvetít. *Suppné Tarnay Györgyi* nagyívű tanulmányával indít a kötet (Komplex pedagógiai program a tanítóképzésben), majd az olvasótábori

szakértők bensőséges hitelű és praktikus tanácsokkal teli, ám teoretikus általánosításra is kihívó tanulmányai sorjáznak: *Balogné Galbicsek Margit, Biró Lajos, Szarvas Márta, Kiss Józsefné, Kálmán János, Tengerics Éva, Kovács Zoltán, Halász Pálma és Barthné Gál Márta* cikkei, vallomásai nem afféle szép színesek, hanem a szakterület legfrissebb problémáit felölelő fundamentális tanulmányok, esszék, amelyekkel lehet ugyan (időnként kellene is) vitatkozni, ám megismerni őket mindenkinek szükséges, aki egyáltalán hozzászólni kívánna a felmerült problémákhoz. A kiadvány jó fele dokumentumokat tartalmaz, afféle olvasótábori kútfőgyűjteményt, ennek értéke egyenesen felbecsülhetetlen. A kiadvány mindenkinek „kötelező olvasmány”, aki ilyen vagy olyan módon kapcsolatba kerül(het) olvasótáborokkal.

Raktárkezelői tanfolyamot szervez az Országos Mezőgazdasági Könyvtár a 17/1990. (XII. 20.) MKM rendelet értelmében. A könyvtári raktárkezelők számára a tanfolyam elvégzése lehetővé teszi a „B” típusú besorolásra. Időpontja 1993. október–1994. május, helye az OMKGK (Bp. Attila u. 93.) díja (a jelentkezők számától függően) 8–10 ezer forint, feltétele középiskolai végzettség. *Jelentkezni lehet* szeptember 1-jéig a következő címen: Országos Mezőgazdasági Könyvtár, Sárdy Anna. 1253 Bp. 13. Pf.: 15.

A Könyv, Könyvtár, Könyvtáros e havi illusztrációi egytől egyig az OSZK idejei – sokak szerint legjobb – kiállításának tárgyait képezik le. A kiállítás: Könyvtárgyak 1993 Object-Books, a nem szakértőnek cím alapján keveset, vagy épp semmit sem mondanak. A bennfentes azonban szívből örül, hogy e nemzetközi műfaj ezúttal idehaza is terrénnumra ta-

lált, hogy olyan kiállítás született, amelyről az annalesek évtizedek múlva is meg fognak emlékezni. Szükséges itt eloszlatni a félreértéseket. Nem kiemelkedő művészeti könyvek kiállításáról volt szó, hanem egészen másról. Akik tudják, és ma már sokan tudhatják, hogy a papírművészeti kiállítás sem szép (?) papírok kiállítását jelenti, akik hallottak valamit harangozni a net-work-ről, azoknak a könyvtárgyak kifejezés is jelenthet valamit. Hogy mit, azt képeink árulják el elsősorban, de annyit nekünk is el kell mondanunk, hogy itt a könyvekről mint vizuális tárgyakról van szó, nem könyvekről mint könyvekről, hanem mint látványokról, nem mint az esztétikai hatás objektumairól, hanem mint szubjektumairól. Hogy ennek a kiállításnak az OSZK adott helyet, az csak azokat lepheti meg, akik a nemzeti könyvtár fogalmához valami múlt századit, ellenszenvesen ósdit társítottak. Hogy mennyire nem erről van szó, azt talán képeink is érzékeltetik. Az igazán tájékozódni kívánók azonban, akik – megbocsáthatatlan mulasztás – magát a kiállítást nem nézték meg, szükséges, hogy beszerezzék a kiállítás remek színvonalú katalógusát.

Hegedűs 2 László (Magyarország)

